СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 87. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 14 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 87. Jersey City, N. J., Saturday, April 14, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАДУМУЄ ЗМІНИТИ ОСНОВНО „НАЙРУ"

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вернувся вже зі своїх понад двотижневих вакацій на яхті Астора та почав наново працювати. На залізничій стації витала його велика ґрупа конґресменів з бандою.

По дорозі з Маямі до Вашинґтону відбував він довші конференції з ріжними урядниками, головно з Ричберґом, правним дорадником уряду в справах відбудови краю. Як кажуть ґазетярі, приділені ґазетами для слідження за президентом підчас його вакацій, президент дискутував з Ричберґом про ріжні пляни змінити основно політику відбудови краю.

ЗАРЯДЖУЮТЬ СТРАЙК РОБІТНИКІВ, ЩО ВИРОБЛЯЮТЬ ЧАСТИНИ ДО ВИРОБУ АВТ.

ДІТРОЙТ. — Юнія робітників, що виробляють приладдя до виробу авт, зарядила страйк цих робітників, бо товариство фабрикантів відкинуло робітничі домагання збільшити робітничу заплату на 20 процентів та зменшити час праці до 5 днів по 7 годин денно.

Страйк почався в четвер упівночі.

СЛІДСТВО НАД АМУНІЦІЙНИМ ТРОСТОМ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат постановив розслідити закиди, піднесені деякими сенаторами, що мовляв, виріб амуніції в Злучених Державах знаходиться в руках тросту.

Сенатори, котрі підносили ці закиди, звертали увагу на небезпеку для мира з того стану річи та домагалися перебрання виробу амуніції на державу.

На кошти розсліду призначено суму 15,000 долярів.

СТУДЕНТСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ ЗА МИР.

НЮ ЙОРК. — У кількох вищих школах студенти й студентки зарядили короткий страйк, себто покидали науку, щоби задемонструвати проти війни.

Поліція розганяла студентські збори, на котрих раджено про цей страйк, і з того виходили поважні заворушення. Заряди деяких шкіл загрозили ученикам на випадок участи в страйку дисциплінарними доходженнями. В Гарвардськім університеті знову противні пацифіцистичним течіям студенти збираються робити противну демонстрацію.

ПІДВИЩУЮТЬ ПОДАТКИ ВІД СПАДКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат заявився за внесок сенатора Ла Фолета, щоби піднести оподаткування великих спадків і дарунків.

Податок цей збільшується в міру висоти спадку від 1 до 60 процентів. Уряд сподівається зібрати на рік з цього жерела коло 96 міліонів долярів.

ПРОДАЛИ НАФТОВЕ МІСТО.

РОЛІНЗ (Вайомінг). — Консолідейтед Ойл Ко. закупила на ліцитації місто Парко, з усіми мешкальними будинками, гарними офісовими будівлями, вулицями й парками за суму $1,775,000.

Ліцитація відбулася на основі зарядження суду для заспокоення вірителів дотеперішних власників міста, котрими були шеровці підприємства Продюсерс енд Ріфайнерс Ко.

НАДУЖИТТЯ ВЕЛИКОГО „ФІНАНСОВОГО ЧАРОДІЯ".

ШІКАҐО. — Ресівер підприємства „Місісіпі Велі Ютілітіс Ко." подав судови звіт, що фонди цього підприємства розтратили відомі міліонели Інсули.

Шкода цього підприємства з операцій Інсулів виносить коло 50 міліонів долярів.

ДОМАГАЮТЬСЯ СКИНЕННЯ СУДДІ З УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — Адвокатська палата домагається усунення з уряду судді Кунстлера, котрому адвокатська палата закидує ріжні зловжитки підчас урядування.

Адвокатська палата каже, що справи, які суджено перед цим суддею, можна було „пофіксувати" за посередництвом одного приятеля судді.

ВБИВСТВО ОБЖАЛУВАЧА ПОЛІЦІЇ.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — У четвер рано вбито на вулиці міста Джейкоба Ейсмена, приватного детектива, котрий виступав недавно на суді з зізнанями проти міської поліції за її зловжитки.

Він заявив на суді, що міська поліція, замісць переслідувати власників „слат машин", їх остерігала.

ГАРНИЙ ПРИСЯЖНИЙ СУДДЯ.

НЮ ЙОРК. — Карл Нелсон, столяр з Порт Ричмонду, на завізвання служити на лаві присяжних суддів зявився в суді в пяному стані. Суддя засудив його на 5 днів арешту. Коли його виводили з суду до арештів, він побачив знайомого адвоката та просив його заступитися за ним, причім почав викрикувати на адресу судді. Суддя, котрий ще був на салі, докинув пяному ще 5 днів арешту за образу суду.

УКРАЇНЕЦЬ ВИНАХІДНИКОМ.

Інж. Р. Кордуба винайшов практичну табличку множення великими числами. При помочі тої таблички можна легко і скоро множити великі числа. Той винахід нашого земляка може придатися в наших кооперативах.

ЛІЦИТУЮТЬ СЕЛА.

В повіті Седлінце виставили на ліцитацію цілі села Карлюсін, Соколуф і Жанецін. Ті села повстали недавно на розпарцельованім фільварочнім ґрунті. Мешканці тих сіл не мають чим сплатити довгів за землю, тому хочуть їх ліцитувати.

РУЧНІ ГРАНАТИ ЗАБАВКОЮ.

Два малі хлопці одного фабричного урядовця з Медлінг під Віднем бавилися в хаті так, що кидали вгору якийсь предмет. В менті, коли ця забавка впала на подушку ліжка хлопця, до хати ввійшов їх батько і взявши її в руку, пізнав, що це гостра ручна ґраната, якої вживали шуцбундівці підчас останніх боїв у Відні. Хлопці знайшли її у смітнику і щастя, що вона не вибухла, бо булаб рознесла їх на шматки.

БУДУТЬ УЧИТИ НАШОЇ МОВИ.

В університеті (найвища школа) в місті Мінстер у Німеччині відкрили відділ, на якому будуть учити української мови. Записалися кількасот Німців, Французів, Англійців та Італійців. Навіть вписалися кілька Японців. Можемо бути з того тільки горді, коли й нашу мову у світі шанують та з нами рахуються.

ДИВАЧНЕ ЗАВІЩАННЯ.

В Парижі помер недавно тому великий американський багатій, Т. М. Сінґ, відомий ворог жінок. У свойому завіщанню призначив Сінґ два міліони долярів на заснування публичної бібліотеки. Запис щедрий і гідний признання, але умовини його були неімовірно дивачні. Отож на брамі до бібліотеки мав бути вмурований великий напис: „Жінкам вступ заборонений", а управа бібліотеки могла збирати лише книжки авторів мужчин. З усіх ілюстрованих часописів мають повитинати знимки жінок. Вкінці запис зобовязував спадкоемців, що вони мусять уладити кожного року 12 докладів проти рівноуправнення жінок.

ДОБУВАЮТЬ РОПУ З ТОРФУ.

Модерні держави потребують з кожним днем більше бензини, а бензину добувають з ропи. Та багато країн не мають копалень нафти. Тому віддавна ломлять собі вчені хеміки голови над тим, якбито можна добути штучну ропу з сирівців, що їх є подостатком у їхній країні. Фінському професорови Ґ. Компови вдалося винайти спосіб добування ропи з торфу. Професор Комлу добув із фінського торфу подібний до нафти земний олій. Цей олій складається з бензини 17%, нафти 28% і смарів 25 проц. Саме плинних пальних матеріялів потребує Фінляндія якнайбільше.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ВІДЧИТОВА ОРҐАНІЗАЦІЯ ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ БАНКРОТСТВА.

Широко в Америці відома відчитова орґанізація „Чотоква Інститюшен" стоїть перед небезпекою банкротства. Американці роблять тепер спеціяльну кампанію, щоб уратувати її перед розвязанням. Приятелі інституції укладають ся вже з вірителями та судом щодо ліквідації довгів.

ЖІНКА З ЛЬОТЕРІЇ.

Паризькі часописи пригадують таку подію: В 1818 р. оголосила якась жінка, що поставила себе на льотерію. Мала вона 23 роки і 16 тисяч приданого, а хто хотів дістати її присудом долі за жінку, мав купити тільки за 16 сотиків льос у Бруншвіґу і ждати на усміх щастя. На адресу колектури почали напливати тисячі зголошень: льоси купували молоді і старі парубки, навіть жонаті. Жінку з льосу назвали „мадмуазель Фортуна" і про неї говорила вся тодішня Европа, яка знала тільки, що в той спосіб хоче вона пімститись на свойому нареченому який її покинув. Прийшов день льосування і „панна Фортуна" припала якомусь аптикареви з Дрезден, хоч льосів було 60,000. Той знайшовся в клопоті: за кілька тижнів мало відбутись його весілля з иншою дівчиною; тепер доля дала йому дівчину з 16 тисячами талярів. Але й „панна Фортуна" за той час пізнала молодого вдівця, колишнього товариша, полюбила його і запропонувала щасливому аптикареви 5 тисяч талярів „відступного". Той погодився і якийсь незнакомий вручив йому гроші. Пізніше поліція викрила, що цілу льотерію влаштували три зручні обманці, які на цій штуці заробили добрі гроші, але поліція ніколи їх не прилапала.

ЩЕ ОДНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ В СССР.

Щоби скріпити контролю над виконуванням постанов уряду та піднести дисципліну між совітськими урядовцями, створено нову контрольну комісію з постійними представниками у всіх „автономних" републиках. Предсідником тієї комісії назначено Куйбищева. Натомісць розвязано існуючий комісаріят „робітничо-селянської інспекції" та його органи. Очевидно, що створення контрольної комісії — це тільки переливання з пустого в порожне, бо московська дурійка є поза всякою контролею.

СКАСУВАЛИ НАГЛІ СУДИ.

Рада міністрів знесла в Польщі нагле поступовання перед судами, з винятком шпигунських справ.

НА СОВІТСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ.

На совітській залізничій лінії Свердловск-Перм біля стації Тавтуй наїхав 12. березня ц. р. особовий потяг на товаровий, наслідком чого розбилися 5 особових і 3 товарові ваґони. 33 особи погинули на місці, а 68 потерпіли рани. Винуватців катастрофи потягнено до судової відповідальности. У звязку з тим „Правда" критикує гостро скандальні відносини на большевицьких залізницях. Одночасно оголошує розпорядок центрального комітету компартії, що приказав 300 урядовцям перевести контролю двірців, магазинів і залізничих варстатів.

ПРАВДИВИЙ СПОРТСМЕН.

Таку назву дістав в Англії посол консерватистів Бейтман ось з якої причини: Недавно говорив він на вічу у своїй окрузі й підчас того якийсь юнак постійно перебивав йому виґуками. Бейтман не розумів, про що йде, і врешті спитав: „Хто це кричить і чого хоче?" Тоді юнак крикнув: „Хай живуть Совіти!" „Добре — відповів Бейтман: — Прийдіть до мене, я заплачу вам подорож до Совітів і знаю, що відтам повернетеся зовсім инші". І справді: той, що кричав, 24-літній робітник Мондерс, поїхав за гроші Бейтмана до СРСР, вернувся недавно звідти і тепер уже на честь Совітів не викрикує.

ПІСЛЯ 16-ЛІТНЬОЇ НЕВОЛІ.

На стацію Столпці прибув з совітської вязниці в Рибінську чеський горожанин, о. Прохаска з Праги. О. Прохаска був у своїм часі в армії ґен. Ґайди і звідти попав у руки большевиків. Тому, що боронився і вбив одного вояка, приеудили його на смерть, опісля помилували на петропавловську твердиню, звідки в 1924 р. перевезли його до Москви, а тоді й на Соловки. З Соловок перевезли о. Прохаску до Рибінська і примістили в лічниці для недоумних. Врешті після 16 літ неволі його звільнили і через Польщу переїхав він до Чехословаччини.

ДУРНІВ НЕ СІЮТЬ...

У Приборові, пов. Живець, арештувала поліція 74-літнього Войцеха Зарембу, що зміг вмовити у селянина Холеву і його жінку віру про свою надзвичайну силу і за добрі гроші обіцяв навернути на їх хату всяке добро. Холеви вірили обманцеви, який послугувався у своїх „чарах" коробками з папіросок і скляними забавками так, що цілими днями не виходили з хати і слухали чарів, що врешті звернуло увагу сусідів і вони повідомили поліцію. Коли ця увійшла до хати Мазура, застала чорнокнижника на якійсь „молитві" і, не дозволивши навіть докінчити її, забрала і його і чародійний арсенал на постерунок, а звідти передала до вязниці, з якої Заремба своєю „силою" вже мабуть нешвидко викрутиться...

МЕДАЛІ ГЕРОЯМ-ЗВІРЯТАМ.

Нюйорське Товариство Проти Вівісекції (краяння живцем) заповідає, що воно буде роздавати медалі звірятам, які відзначились відвагою, надзвичайною інтеліґенцією, сумлінністю або привязанням.

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА — НАЙКРАЩА ПИСАНКА

ЛЬВІВ. — Львівське „Діло" пише зприводу наближаючихся Великодніх Свят.:

„З усіх далеких земель, де тільки жиють Українці, а то й з ближчих західніх і північних окраїн приходять до нас сумні вістки про грізну денаціоналізацію наших людей, полишених самим собі Діти українських батьків часто не знають навіть своєї української мови й не відають, хто вони. Батько й мати, самі звичайно мало грамотні, заняті своєю важкою буденною працею, не мають змоги подбати про відповідне національно-громадське виховання своїх дітей, не передплачують української преси, ані не купують книжки. І так пропадають для народу одиниці, цілі родини, громади. Пропадають десятки, сотки, тисячі наших братів заточенців, серед чужого окруження і чужих впливів."

По тім вступі є зазив до громадянства в краю зложити писанку для заточенців у формі української книжки. А далі згадано, що на ту ціль є вже в краю фонд „Книжка на захід". Завдяки цьому фондови вже вислано в ріжні сторони задурно тисячі українських книжок, а то до українських кольоній в европейських містах, а далі до Азії, Африки й Америки. Датки на ту ціль треба слати до „Просвіти", Львів, Ринок 10.

ВИВЕЗЛИ НА СОЛОВКИ.

ХАРКІВ. — Вивезено з Харкова на Соловки визначного артиста з українського театру „Березіль", Осипа Гірняка, родом з Галичини.

ПОСТИШІВЩИНА ШАЛІЄ.

ЛЬВІВ. — З одержаних із Харкова певних відомостей виходить, що положення Українців у Харкові розпучливе. Аґенти Постишева, в роді Малороса Затонського, торощать усе українське без розбору.

УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАК У „ЛЯ СКАЛІ".

МЕДІОЛЯН (Італія). — Відомий ліричний тенор, Українець Михайло Островерха, родом з Галичини, зістав покликаний на виступи в медіолянській опері „Ля Скаля".

(„Ля Скаля" це оперовий театр, який довгими десятками літ має у цілім світі славу найкращого театру. Михайло Островерха покінчив музичні студії в Італії. Відомий він як фейлетоніст ріжних українських часописів, а також як автор книжки „Мусоліні, його життя і чин". Кажуть, що він завдячує своє покликання до „Ля Скалі" між иншим ще й інтервенції італійських політичних чинників.—Ред.).

ЩЕ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ НА ЧУЖІЙ СЦЕНІ.

МІНХЕН (Німеччина). — Державна опера в Мінхені заанґажувала на протяг трох літ Ореста, Руснака, оперового співака-тенора, Українця родом з Буковини.

ОРҐАНІЗАТОРКИ ЖІНОЧОГО КОНҐРЕСУ В МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

ЛЬВІВ. — Голова ділового комітету Українського Жіночого Конґресу, Евгенія Макарушкова, і голова Союза Українок, Мілена Рудницька, відвідали митрополита Андрія Шептицького, щоби його поінформувати про хід підготовчих праць конґресу. Кажуть, що відвідини ті були в звязку з пропаґандою деяких католицьких кол, звернених проти цього конґресу, а зокрема проти Мілени Рудницької. Митрополит вислухав звіту і зложив на руки обидвох пань свої якнайкращі побажання для загально-національного українського конґресу.

„ВОЮЮЧІ КАТОЛИКИ".

ЛЬВІВ. — Посолка Мілена Рудницька запротестувала прилюдним письмом проти певної ґрупи жінок, які називають себе „воюючими католичками" та які воюють проти українського Жіночого Конґресу клеветою, поширюючи вісти, що голова Союза Українок (себто Мілена Рудницька) заявила, що в Союзі Українок нема місця для християнських ідей.

Д-Р НАЗАРУК ПРО ПОЛІПШЕННЯ РАСИ.

ЛЬВІВ. — Не зважаючи на великий спротив, рішено таки передконґресовою комісією Українського Жіночого Конґресу залишити реферат про евґеніку (поліпшення людської раси через подружній добір), а на референта запросити д-ра Осипа Назарука.

ПОЛЬЩА ДОСТАВЛЯЄ ФАЛЬШИВНИКІВ.

ЛОНДОН. — Поліція арештувала трох польських горожан, Едварда Попельца, Беняміна Турка й Ірека, Якова Наймарка, обжалованих за підроблювання асекураційних значків і банкнотів. У трох забраних пачках знайдено повно підроблених значків, яких вартість виносила коло 45,000 фунтів стерлінґів.

АРЕШТУЮТЬ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Арештовано кореспондента „Ди Ню Йорк Таймс" за те, що передав до Америки вістки про замах на короля і його любку.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРАЗОК ЧЕРВОНОЇ ОБЛУДИ.

Люксусова гостина. Ніхто нею не цікавивсяб, якби вона не була влаштована з повною пихою в совітській амбасаді у Вашинґтоні. Пані Трояновська в чудовій сукні. Нічого цікавого, якби це не була жінка совітського амбасадора, представника „робітничо-селянського, соціялістичного" уряду. Блестяча услуга, як за царських часів. Нічого інтересного, якби це не була услуга в чудово відновленій палаті колишніх царських амбасадорів, у якій тепер справляє балі на 500 осіб і більше щойно прибувший до Америки представник союза Соціялістичних Совітських Републик.

Американська преса розписалася про цю першу гостину совітського амбасадора дуже обширно. І згідно ствердила, що вона, якщо не перевищає люксусом приймання царських амбасадорів, то цілком певно їм дорівнює. По ґазетах подано теж знимки з чудово умебльованих кімнат амбасади, як і портрет жінки амбасадора та чудової суконки, в якій вона виступала підчас забави.

Часописи подали далі ще й точний опис осіб, які запрошено на це приняття. Заступлені там були (в розумінні большевицької пропаґанди) всі „буржуазні" верхівки, представники „реакції" в політиці, промислі й торговлі, всі ті, яких совітська наука й преса називає глитаями, пявками, ошуканцями, хабарниками, визискувачами і найбільшими ворогами робітничої кляси.

І про це ми теж не згадували би. Бо й це не є для нас цікаве, хто і де був на якім приняттю, якщо таке приняття не є звязане з якоюсь гуманною акцією, чи збіркою на якусь культурну; гуманну чи національну акцію.

Щож заставило нас про це заговорити? А саме, те, що хто тільки переглядає большевицьку пресу, знаходить там завжди повно вигуків проти „буржуїв", що „балюються". Навіть як зберуться де робітники, не-большевики, на якусь вечеру в трохи порядніщім льокалі, то це вже „буржуазний" баль, це вже не робітники, а „пани гуляють". А як декотрий наш представник заїде до якогось готелю і там зїсть обід, то це вже „панки" гуляють за „народні" гроші. Зате большевицькій банді міжнародніх ошуканців все можна. Вона може виступати у фраках і цилиндрах, мешкати в палатах і витрачувати здерті з голодного населення міліони на балі, а заразом проповідувати нову „робітничу" мораль та вважати себе одиноким і правдивим представником працюючого, бідного люду.

Та траґедія тільки в тім, що є ще такі наївні, котрі ще не пізнались на цій облуді.

О. С.

АСИМІЛЯЦІЯ НА ВОЛИНІ.

Перші вибори від Волині до варшавського сойму, як відомо, дали чисто українське представництво. Ціла волинська соймова репрезентація складалася з самих Українців. Очевидно, це було не на руку для уряду. Зроблено низку заходів (останній — „галицькі вибори"), внаслідок яких від Волині вийшов так званий безпартійний бльок „співпраці з урядом": кілька Поляків, кілька Українців — „лейстрових козаків", як їх тут називають, які чинять волю „пославшого їх".

Як та „співпраця" на Волині тепер по кількох роках виглядає?

Недавно одна польська ґазета (Курієр Поранни) нарікалала, що чисто польські орґанізації на Волині, не зважаючи на урядову підтримку, ледви животіють, бо „не мають вони там рації існування"... А тому гаслом стало: закладати (покищо) орґанізації мішані: польсько-українські. Осягалося це двома способами: насамперед замикалося незалежні українські орґанізації — політичні, економічні (кооперативи), просвітні („Просвіти") і т. ін. Коли це осягнулося, то щоби сяк-так заспокоїти непоборний гін населення до самоорґанізації, зачали творити — з благословенства начальства — орґанізації мішані, попирані урядом. Так повстали: передусім українська фракція соймова Безпартійного Бльоку; дальше, спільні українсько-польські кооперативи; Українське Волинське Обеднання, політична мішана орґанізація, що помагає при виборах; дальше, замісць замкнутих „Просвіт" — мішані „Рідні Хати" й „Просвітянські Хати"; повстали, замісць незалежних українських ґазет, яким вихід унеможливлено, ґазети Безпартійного Бльоку, урядові, українською мовою, а по селах „Кулка млодзежи вейскєй" з польсько-українськими мішаними аматорськими театрами і пресою „Млода Весь — Молоде Село".

Так у головних рисах представляється робота уряду на Волині в цили асиміляції автохтонного населення. Покищо чисто польські орґанізації булиб заслабі і, головно, позбавлені всякого контакту з автохтонною людністю. Отже створено мішані — **поперше,** щоби цілу орґанізаційну діяльність українського населення взяти під контролю, **подруге,** щоби дати змогу напливовому елементови ввійти в саму гущавину місцевої людности і провадити серед неї — вже з самої середини — асиміляційну роботу, приєднуючи нових „обивателів" Річи Посполитої до чужої їм кулькури.

Коротко: це тасама праця, яку провадять тепер на Великій Україні большевики московські і яку провадив свого часу царат, закладаючи в Почаєві російські ґазети для нашого народу українською мовою, видаючи українські летючки проти Жидів і Поляків, тільки за Росію і т. д. Тепер робить на Волині тесаме уряд нової держави, що прилучила до себе по Ризькім мирі, за згодою Леніна, половину Волині.

Чи ця робота робить поступи?

Польська преса нарікає, що ні. І дійсно, кооперація українська вперто бореться з новими, накинутими згори мішаними кооперативами; село відвертається від „Млодей Всі" і лиш одиниці йдуть до неї; „Рідні Хати" єднають (і то переважно в своїх їдальнях і клюбах) лише людей без значіння в суспільности, а українське волинське обеднання — це метртвороджений плід, який доти існує, доки існує тиснення згори. Не тільки його не приняло наше громадянство, а й навіть польське — ані ендеція, ані соціялісти, ані людовці з тим новотвором нічого спільного мати не хочуть, знаючи, що правдиве українське громадянство є деинде, в кождім разі не в таборі того „Обеднання".

Загальні наслідки такі: із зударення двох сил, незалежної української і напливової, потерпіли обі сторони: українська, виелімінувана з леґального громадського життя й залякана, сховалася, увійшла в себе, в підземелля, але не розбита, повна віри в себе, готова кождої хвилини вийти на верх, а головно, зберігши в собі симпатії цілої людности. Друга сторона нібито побідна, але без контакту з людністю, маючи за собою кількох манекінів і кілька ніби орґанізацій, що ледви животіють, не маючи ніякого попертя ні опертя серед населення. Останні місяці вказують, що українство по перших ударах знову підносить голову. Якими шляхами йтиме, про це в одній з наступних кореспонденцій.

ЧИ СПРАВДІ КІНЕЦЬ ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ

Коли вибухла у Франції афера Ставіського і коли стало відомо, що до цеї ганебної справи причетні й деякі посли до французького парляменту, то обурення пересічного французького громадянина не знало меж. „Вулиця" зашуміла, загула, заворушилась. На паризьких бульварах зявилися барикади, залунали стріли, від яких загинуло чимало людей. Комуністи, монархісти, фашисти пішли єдиним фронтом з так званою „кобилкою", неорґанізованою масою, проти парляменту.

Загляньмо в історію. Велика французька революція 1789-го року була підготована невдалою фінансовою політикою королівського міністра Пекера, який пробував „санувати" державну скарбницю з допомогою Англійця — авантурника Джана Ло. Проти безконтрольного марнування державних грошей урядом аристократів, встала тоді паризька вулиця, співаючи улюблену пісоньку:

„Гей буде гаразд,
Аристократів на ліхтар"...

Паризька **вулиця** 1789 року зробила революцію, вонаж привела Францію до нового парляментарного устрою під прапором „свободи, рівности та братерства". Коли ходите вулицями Парижа, то бачите й досі сліди великої історії цілої Франції. Навіть на будинках народніх шкіл обовязково красуються написи — „свобода, рівність і братерство", щоб малі громадяни Франції не забували тих ідей, на яких зросла французька република.

Але — історія зміняється. В недавніх демонстраціях на вулицях Парижа **революційні** пісні 1789 року співали нащадки давньої французької аристократії, звісно, трошки змінивши слова:

„Гей, буде гаразд, буде гаразд,
Посли повиснуть на ліхтарях;
Гей, буде гаразд, буде гаразд,
Усіх послів повісимо вряд".

Чи з вуличних заворушень у Франції можна робити висновок, що прийшов кінець французькому парляментаризмови і що там буде диктатура? І чи в стрілянині на вулицях Парижа можна бачити ознаку сповнення „пророцтва" італійського диктатора Мусолінія, що, мовляв, незабаром ціла Европа стане фашиствською?

Колиб ми так легко рішали ці складні й великі справи, то безперечно зробили би не одну помилку. В пресі, прихильній комуністичній або іншій диктатурі, „критикують" парляментаризм і демократію тим способом, що мовляв, у режімі парляментарнім голоси виборців можна купувати і що врешті державою правити починають фінансові маґнати та всякі пройдисвіти типу Ставіського. Добре, скажемо. Алеж чи в державі монархічній, або в диктаторській нема обманців, нема афер? Оце недавно перечитав я спомини царського міністра Вітте та щоденник російського журналіста Суворіна. Обидва вони найбільше ганьблять **продажність** царської бюрократії, злодійство, хабарництво, яке робили навіть особи з царської родини.

Про ці афери в царській Росії не можна було писати в пресі, а через те назверх — виходило, ніби все було в царській державі гаразд. Тільки опубліковані після упадку царського режіму матеріяли показали, яке багно було в цілій царській владі.

Дехто скаже: то було при монархах, але при сучасних диктаторах того не може бути. Ну, це вже справа **віри** поодиноких осіб. Чи не крадуть комуністи в СРСР? Чи знає хто, як порядкує державними фінансами Гітлер або Мусоліні? За демократичної републики в Німеччині ґенерал Шляйхер, бувший голова уряду, розкрив був аферу німецьких аристократів, що розділили між собою державну допомогу, призначену на піддержку хліборобства в Східній Прусії. Це було в грудні 1932 року. Але Гітлер, як прийшов до влади через місяць після того скандалу, то не дав цієї справи під суд і слідство, і про цю аферу в Німеччині не можна писати, бо там замішані також особисті приятелі президента Гінденбурґа!

В режімі диктатури може бути багато - багато Ставіських, Распутінів і подібної наволочі, але про них народня маса **не знає.**

Отже в режімі диктатури хороби не лікується, а **затаюється.** В тих же країнах, де є парляменти, злочини й обмани легко виходять на поверхню, про них пише преса, про них знає народня маса, від якої залежить вибір послів до парляменту.

В парляменті, крім партій урядових, є ще партії опозиційні, які завсіди можуть критикувати діяльність уряду. Розумна опозиція **допомагає** очистити державне й громадське життя від усяких пройдисвітів та дурисвітів, як Ставіський і до нього подібні обманці.

Як і все на світі, має також парляментаризм свої **хиби** й недостачі. Але він має ту силу, що може **сам себе лікувати,** усувати публичною критикою причини хороби й зла і без насильної революції. Диктатори не мають ліку на непорядки в державі. Тому то диктаторські режіми гинуть від революцій. Революція — це дуже **дорогий спосіб** лікування для держави. Такі країни старого парляментаризму, як Англія, Злучені Держави Америки, Швеція, Данія, Голяндія і ін. не знають революцій уже більше століття. Країни без парляменту ще довго будуть кривавитися у внутрішній боротьбі, поки збудують міцне народоправство.

К. П.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО ДЕШЕВЕ, ТО ДОРОГЕ.

Дорадник мешкального відділу Адміністрації Публичних Робіт у Клівленді зробив незвичайно поучаючі обчислення.

Він доказав рахунками, що в бідній частині міста, яку звичайно охрещується в Америці словом „сломс", жиє несповна півтора проценту населення міста, а коштує місто майже 14 і пів проценту видатків міста на пожарний департамент, і півсема проценту на поліційну охорону, а загально коло 6 процентів усіх міських видатків.

При помочі таких і тим подібних рахунків учений доказує, що ця найбідніша частина міста є найбільшим люксусом міста.

Ось так іще раз доказано стару правду, якої не добачують коротковзорі люди, що те, що дешеве, дороге; а те, що дороге, дешеве. А з усього чи не найдорожче те, що нібито приходить задурно.

ВЕТЕРАНИ И ЦЕРКВИ.

Між ветеранами великої війни й 62 нюйорськими пасторами розгорілася завзята боротьба.

Пастори накинулися на ветеранську орґанізацію Американський Леґіон за ухвалений конґресом закон про бонус для ветеранів. Пастори кажуть, що Леґіон перепер ухвалення закона при помочі свого „лабі", себто натиску на поодиноких членів конґресу.

Тепер Леґіон накидується на пасторів за цю заяву, кажучи, що серед ветеранів повстане негодуваня проти церков протестуючих пасторів, якщо пастори не докажуть своїх закидів. Голословно зроблений закид, дають ветерани до зрозуміння, мусить „стягнути релігію в болото замішання й недовіря".

І церква теж не може нині дозволяти собі кидати закиди, яких вона не може доказати.

БОЖЕ, СПАСИ ЦЕРКВУ.

Під таким наголовком поміщує в „Гарпер'с Маґазін" Дейвид Карл Колоні, парох церкви св. Єлисавети в Філаделфії, статтю, в якій каже, що духовенство нині мусить відповідати на два закиди: перший, що воно жиє вигідно серед загальної нужди; другий, що воно перемінило релігію на конкуренційний бизнес.

На його думку, 13 міліонів людей в **Америці,** що держаться осторонь від церков, навернуться до них, як церкви перестануть видирати собі „костумерів" одна одній та як церква допоможе піддержувати тих, які не мають з чого жити.

ДЕХТО ХОЧЕ СПАСЕННЯ ТІЛЬКИ СВОГО.

Та осторога Дейвида Карла Колоні не промовляє до всього духовенства. Декому здається, що цілому світови добре, як йому добре. Такі тільки й тим журяться, щоб їм було добре.

Чиж треба дивуватися, що люди не журяться церквою, як церква не журиться ними?

„Ну, пане докторе, як же я?" — питається хорий.

„Дуже гарно, дуже гарно. Ваші ноги ще спухли, але це мене не журить".

„Певно, пане докторе, я знаю. Якби ваші ноги запухли, то я теж цим не журивсь би".

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(18)

— Вони мабуть переносять сюди свій табор, — сказав полковник, стоячи при березі і дивлячися на ту роботу. — А може лиш хочуть гарматами викурити нас відси, щоби ми не перешкодили їм вповні використати оба броди.

— Гадаєте, полковнику, що вони хочуть переступити ріку на наш бік? щоби десь нижче пробратися на той бік Бога? Я гадаю, що для них було би безпечніше зробити се десь вище.

—Як би справді так було ліпше для них, то не укріпляли би переходу тут перед нами. Там, де вони тепер стоять, вони мусіли пробратися вперед через Бог і через Синюху. Синюху не так то легко переступити, бо Запорожці добре пильнують її.

— А може вони тою атакою на нас і тими укріпленями тут перед нами маскуються? Може вони хочуть всі наші сили заманити сюди, щоби нечайно скочити в бік на Синюху, де їх ніхто не сподівавсь би?

Полковник призадумався і відповів:

— Гадаю, що ще нині буду знати, які їх правдиві наміри. Військо нехай від полудня лягає спати, бо не знаємо, яка буде ніч.

Три четвертини війська лягли спати, одна четвертина стояла готова на всякий випадок. Смерком одну четвертину розбудили і поставили на ноги, спати пішли ті, що дотепер чували. Тепер ляг і полковник, бо цілу днину, нетерпеливо дожидаючи когось, про спання не думав. Лягаючи приказав:

— Як би в ночи хто зпоза війська зголосився до мене, то мене негайно розбудити!

Серед півночі по таборі пішов алярм такий тихий, щоби його, ні руху в таборі не було чути поза табором, очевидно й поза рікою. До полковника покликано всіх охотників і він промовив до них:

— Перед хвилиною до мене прийшла вість, що до польського табору іде підмога. Людьми ся підмоа не велика. Та всеж таки вона для нас небезпечна, бо везе добрий порох. Як би не той лихий, то на наш бік було би вже прийшло все польське військо. Скоро до їх табору прийде той добрий порох, все їх військо таки зараз, ще на зорях рушить сюди і вдарить на нас.

— Чи се певна вість? — спитав Запривода.

— Приніс такий, що постійно жиє між Ляхами. Він все має добрі відомости, бо робить службу їх звідуна напроти нас. З того, що їм треба знати, й дурний виміркує, нащо їм се потрібне. Він і власними очима видить багато і має нагоду неодно підслухати.

— Він робить на два боки? На такого можна покладатися? — спитав один сотник.

— Робить на два боки, та щиро лиш на один. Вісти принесені ним, цілком певні. Частина польського війська на те вже прийшла сюди і укріпилася на тім боці, щоби скорше пішло перенесення решти табору і щоби мож було зараз розпочати наступ на нас...

— Тепер уважайте! — сказав полковник по хвилині мовчанки. — Мусимо несподівано наскочити на голвний їх табор і знищити його, ще заки надійде їх підмога з добрим порохом.

— Брід в їх руках, — замітили два сотники нараз.

— Броду й до раня не возьмемо, хоч маємо вісім гармат, — додав третий.

— Броду, сего броду, що перед нами, цілком не будемо брати, — відповів полковник. — Обійдемо його, бо є ще один брід, про котрий Ляхи нічого не знають.

Полковник став роздавати прикази:

— Проти обох бродів тут поставити по дві гармати. З гарматами лишиться одна сотня під проводом Берната. Се на випадок, коли би Ляхи пустилися йти на наш бік. Мушкети і картачі двох гармат повинні би спинити перехід.

Бернат рушився, щоби відійти і зараз виконати приказ. Полковник зупинив його:

— Лишіться ще на хвилю тут, бо й вам треба знати який мій плян, щоби ви зрозуміли се, що може статися там далі. Чоловік, від котрого маю згадані вісти, проведе нас третим бродом на той бік і поведе на польський табор. Не чуючи ніякого алярму від своїх, що стоять тут проти нас, в головнім польськім таборі погадають про нас, що то саме та, до них поспішаюча польська підмога.

— Коли так, — замітив Запривода, — то я гадав би, що наші гармати ліпше лишити тут, щоби ними не опізнювати нашого походу. Як хочемо наскочити на табор несподівано, то недобре зголошувати нас наступ гарматними стрілами...

— Коби я знав, що ми залетимо і впадемо на них як буря, як грім з ясного неба! — сказав полковник нерішучо.

— Хіба не інакше буде! — перебив один сотник.

— Лишім гармати тут! Шаблями їх возьмемо! — додав другий.

— Добре! — закінчив раду полковник. — Гармати лишаться тут. Коли вже вдаримо на польський табор, пустимо дві ракети. Тоді наші гармати нехай зараз засиплять картачами той бік ріки. Підемо горі рікою. З табору нехай зараз вийде сотня Грибовича. Ідучи горі рікою, попаде на бородатого козака. Він поведе її до броду. За Грибовичем піде решта війська. Останньою буде сотня Запривода. Іти так тихо, щоби не почули ті, що по тім боці. Розійтися і ґайда в дорогу.

Шістьсот Запорожців іще за темної ночі підїхали на двіста кроків до табору. Там було півтори тисячі польського війська з двацятьма гарматами. Їм навіть у гадці не було, що відси, де броди були в руках пятьох польських сотень, могло би надійти якесь польське військо. Вони дожидали приходу польського війська від противної сторони.

Провідник Запорожців, ведучи за собою сотню Грибовича, обійшов польський табор, щоби гамором і вигуком збаламутити Ляхів, що бутьтоби надійшла польська підмога. Решта, заздалегідь вже поділена на три части, розійшлася так, що третина стояла проти фронту табору, друга з одного його боку, інша з другого.

Козаки Грибовича позаду табору стали вигукувати. Котрі Поляки не спали, або попробуджувалися, висипалися на вали, викрикуючи „наші прийшли!" Хто саме тоді не робив служби поготівля, прийшов без зброї. Провідник пустив ракету, за нею другу. Се ще більше укріпило у Ляхів думку, що прийшли „свої", бо підмога двома ракетами обіцяла звістити таборови свій прихід.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Свято в память О. Басарабової.

Відділ 112 Сестрицтва У Н. Союза влаштував дня 4. березня концерт для вшанування памяти 10-літньої річниці смерти бл. п. Ольги (з Левицьких) Басарабової. Концерт відбувся в галі гр. кат. церкви св. Петра і Павла. Крім члениць відділу явилися на концерт майже всі інші члени У. Н. Союза з Клівленду. Було теж багато гостей з парохії й церковна галя була переповнена.

Перед концертом, по Службі Божій відправив парох гр. кат. церкви, о. В. Меренків, панахиду. Той самий парох, з причини виїзду дякоучителя, диригував теж хором та подбав про виконання програми концерту.

Церковний хор співав під умілою диригентурою знаменито. Тому і не дивно, що по кожній пісні було чути оплески.

Вступне слово виголосив о. Меренків, поясняючи ціль свята та подаючи вкоротці життєпис покійної Ольги. Головний реферат виголосив адвокат О. Е. Малицький. Далі промовляли: пані М. Розоміло і адвокат І. Т. Білінський англійською мовою, а підписаний говорив про патріотизм теперішнього жіноцтва в старім краю. бли також три деклямації, виголошені пп. Коник, Олексик і Коник.

Всі промови і деклямації були між виступами хору. Нагал свято випало знаменито.

Програму концерту виголошувала перед кождою точкою предсідниця відділу, п. Олена Проць, а секретарювали пп. Ґабрівська і Тулай. Колектою занялися пп. Коберська, Кульчицька, Лялюк і Бак.

Зібрано на галі $21. Збірка в церкві принесла $16.97. Разом зібрано $37.97, з котрої то суми призначено на політичних вязнів $25, а на інвалідів $12.97, котрі вислано через Обєднання.

Зложили по $1: на галі: О. Е. Малицький, І. Білінський, П. Гнатюк, К. Попович, А. Коберська, А. Кіц, О. Кульчицька і Н. Бусько; по 50 ц.: М. Розоміло, І. Капраль, І. Проців, Т. Швагуляк, Л. Котович, П. Вербінська, М. Дорош, А. Страп, М. Бак, К. Ґабрівська і А. Проців; по 25 ц.: А. Котович і Н. Декан; решта дрібними.

Знаний гість.

РОСФОРД, О.

Союзові свята.

Братство св. Михаїла, відділ У. Н. Союза в Росфорд, спільно з братством св. Николая, відділом У. Н. Союза з Толідо, Огайо, ідучи за вказівками головного уряду У. Н. Союза, влаштували дня 18. березня ц. р., Свято 40-літнього ювилею У. Н. Союза, а заразом і Свято 25-літнього ювилею братства св. Михаїла в Росфорд, О.

Головною ціллю обидвох братство було, щоби, пригадуючи і поясняючи дотеперішню працю У. Н. Союза, властиво його бувших і теперішніх головних і місцевих урядників — заапелювати до молоді, щоби вступала громадно в члени У. Н. Союза. Тому рішено представити молоді користи, які вона може мати з такої рідної й ідейної орґанізації, якою є У. Н. Союз.

Містечко Росфорд вправді невеличке, але важненьке, бо наші Українці мають свій Народний Дім, галю і церкву та помешкання для священика, а на тім усім е дуже маленький довг. Тому то бр. св. Михаїла е горде, що дало почин до тих громадських здобутків, та що в своїй галі може уладжувати всякого роду підприємства, братські чи церковні.

Коло год. 3. пополудні предс. братства, п. Лев Бобак, відкрив урочисто свято, привитав присутніх членів У. Н. Союза й гостей та вкоротці пояснив цілі нашої орґанізації. Потім відспівано гимн У. Н. Союза і кілька народніх пісень. Хор церковний під дириґентурою секретаря братства, п. Проця, співав цілком вдоволяючо, бо за кождим разом чути було оплески. Гром. М. Корусткнський відспівав „Ой Морозе" та інші соля, а за гарний спів нагороджено його оплесками. Були також два народні танки, які випали знаменито; п. Ґембус відограла також вдоволяючо „Марш козацький".

Секретар братства, гром. Проць, відчитав приходи і розходи братства за час його 25-літнього існування, як теж передав історію братства. По короткій перерві наступила промова головного контрольора У. Н. Союза, адвоката п. О. Е. Малицького. Бесідник у своїй звиш одногодинній промові представив стан У. Н. Союза від року 1894 аж до нинішнього дня. Розповів про працю старих піонірів і бувших та теперішніх урядників. Згадав про ріжні перешкоди, які Союз переборов за час 40-літнього урядування, а вкінці просив всіх членів і нечленів, щоби вписували свої діти до Союза, а навіть, як треба, закладали осібні молодечі відділи. Закінчив тим, що та орґанізація українська повинна бути під зарядом і власністю наших дітей і не повинна піти в чужі руки, як довго буде існувати українське імя.

Дальше промовляв о. А. Уляницький, місцевий укр. гр.-кат. священик, котрий представив вагу своєї української орґанізації й церкви. Бесідник підкреслив, що Союзовці були орґанізаторами громади і всього українського життя в громаді. Вкінці заявив, що всі ми разом повинні далі старатися попирати У. Н. Союз, котрого і він сам є членом.

Покликаний член У. Н. Союза, п. Грицай, висказав, чому ми повинні бути членами Союза й не кидати грамоти Союза на розказ ріжних агентів чужих асекурацій, бо в своїй орґанізації маємо такі привілеї, яких нема у чужих. Також пояснив, чому наші діти повинні конечно бути членами У. Н. Союза.

По промовах о. Уляницький відправив парастас, на котрім явилися всі присутні. Потім відбулася спільна вечеря, підчас котрої промовляли вище названі бесідники, а також покликані тостместром, адв. Малицьким, основники і члени У. Н. Союза з Росфорд ї Толідо, а то: гром. Кушнір, Василинюк, Чорний, Проць і Мадейський. Треба ще згадати, що по вечері хор, під проводом п. Проця відспівав іще кілька добірних пісень, а вкінці гимн У. Н. Союза та „Ще не вмерла Україна" і „Май контри".

Присутній.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Депресія і народне життя.

Нортгемптон, Бет, Назарет, Іджіпт, Омрод, Сементон та Каплей, Па., це райони, де виробляють білий, сивий та червоний цемент. Можна сказати, що пару тисяч Українців працювали у згаданих цементовнях від довгих років. Від двох років фабрики цементові стоять майже цілквито безчинно. Обчислюючи, скільки на протязі двох років кождий робітник працює у цементовні, мусимо ствердити, що за двадцять чотири місяці ніхто більше не робить ніж два і пів місяця.

Отже депресія в нас велика і тому не треба дивуватися, що на народньому полі за останні два роки із згаданих околиць є так мало звітів.

Не зважаючи на те, діяльність Українського Молодечого Драматичного Кружка, який е зорґанізований біля укр. прав. церкви в Нортгемптоні, була живою. Цей драматичний кружок на протязі зимового сезону відіграв комедію „Чия дитина", комедію „Сучасні діти" або „Краса і сила", драму „Мати", та історичну драму „Зрада".

Ці театральні вистави мали чималий успіх. Молоді аматори грали з одушевленням. Перед кождим представленням були виголошені відповідні реферати, і так: перед представленням „Чия дитина" був реферат „Про відмолодження людей", перед представленням „Сучасні діти" був реферат п. з. „Двацятий вік, як століття фізичної культури і краси". Драму „Мати" попередив реферат п. з. „В чім лежить сила родини", історичну драму „Зрада" попередив реферат п. з. „Швеція й Україна в боротьбі з Московщиною". Представленнями режісерував гром. А. Потіха, а відчити виголошував о. д-р Клодницький.

Дня 1. квітня відограно комедію „Воєнна Заверуха", яку попередив реферат п. з. „Занепад родинного життя в часі війни", а 15. квітня при допомозі Драматичного Молодечого Кружка буде уладжене спільне свячене.

Молодечий Драматичний Кружок дасть іще 20. травня представлення „Верховинці" і тим закінчить сезонову працю.

Володимир Загоруйко.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ МУЗИЧНІ ВИДАННЯ.

М. Гайворонського, для мішаних хорів:

„Живи, Україно", патріотичний гимн до слів О. Олеся. Це шляхотний і гарний короткий твір. Мельодія М. Гайворонського в порівнанню з мельодією Стеценка не вимагає великого обсягу голосу і має більше даних, щоб могла принятися народом як свого роду національний гимн. Жаль, що О. Олесь написав лиш одну строфку.

Народна пісня з Лемківщини": „Одкаль соненько сходило"; з Полісся: „Невістонька" (чудове опрацювання) і „Вербож моя". Це все гарні твори, які легко виконати. Щоби дати легку до виконання музичну літературу, себто творити найлекшими способами мистецтво, треба бути артистом. А твори Гайворонського визначаються тим, що доступні хорам, які не мають надзвичайних співацьких сил. Це є велика і головна заслуга п. Гайворонського посилати красу і тамтуди, де сили не є особливі, але де є любов до краси.

„Три пісні" Левка Лепкого (слова і мельодії) в опрацюванню М. Гайворонського.

Не зважаючи на пересолоджені мельодії оригінального творця (Л. Лепкого), являються вони незвичайним придбанням для музичної літератури Стрілецтва. Сентименталізм з часів світової війни змінився, а Гайворонський вигладив ті стрілецькі пісні й вони тепер роблять дуже гарне враження.

Заслуги п. Гайворонського як композитора й громадянина величезні. Його треба заохочувати, щоб далі видавав свою музичну літературу, яка робить добру працю.

Павло Углицький: "Ukrainian Piano Album", Зложений з таких творів: „Голота", „Елегія", „Коломийка І", „Коломийка ІІ", „Коломийка ІІІ" і „Розлука". (Коломийку по англійськи треба на всякий випадок писати через К, а не через С).

Це властиво є дебют п. Углицького як українського композитора. Ці твори це серіозне змагання збудувати з нардніх мотивів інструментальні твори. І того роду твори є нам дуже потрібні. Однак як трудно з коротких народніх мотивів збудувати з успіхом довший музичний твір, знає той, хто має до діла з того роду працею. І твори Углицького вийшли удачно. Виказують техніку і руку майстра. І так, як згадані твори п. Гайворонського призначені для одної цілі, то є для хору, твори п. Углицького писані з думкою, щоби пригодилися для більше цілей, а не тільки для гри на фортепяні. Крім того, щоби бути фортепяновими песами, мають вони служити основою для зінструментування для симфонічної орхестри для концертового ужитку. Вони можуть теж бути музикою для балету, а також бути використані як акомпаніямент для співу. Правда, у наших обставинах вимагається від музичного (головно інструментального) твору універзальности. А що це не можливо, легко відгадати, бо твір музичний надається найкраще для одної цілі, а для інших менше. І моя думка, що ті твори властиво є фортепяновим витягом, або основою для зорхестрування для музичних творів, основаних на народніх мотивах для симфонічної орхестри. І в такому виді вони будуть чудовим придбанням літератури. В теперішньому виді, якщо мають бути виконувані пяністом, мусять бути скорочувані.

Треба памятати, що п. Углицький має готову до виконання симфонічну поему: „Україна" на основі „Гайдамаків" Шевченка і мініятурну суіту для симфонічної орхестри.

Його „Минають дні, минають ночі" до слів Шевченка, для тенора і фортепяну, буде виконане на наступній вечірці „Приятелів Української Музики", дня 9-го травня ц. р. в Studio Club of N. Y. C., 210 East 77th St.

Роман Придаткевич.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться не в неділю, а в понеділок 16-го квітня, в годині 7-мій ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт вул. Взивається всіх членів прийти на цей мітінґ. — Гр. Шустикевич, рек. секр.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(22)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Звіт відповідального редактора „Свободи", д-ра Л. Мишуги.

Але ми те все робили, бо це по традиції повинно належати до редакторів „Свободи". Ми теж старалися по змозі вивязуватись найкраще й зі своїх редакторських завдань. І добре здавали собі справу з відповідальности, яка на нас тяжить. Таксамо ставилися до нашої ґазети і наші дописувачі з Европи. Між ними маємо таких, котрих можна назвати до певної міри українськими „фашистами", маємо соціялдемократа, маємо радикала. Всі вони побирають мізерну заплату, по пять долярів за статтю. Всі вони є першоклясними журналістами і людьми заслуженими та з гарним характерним імям. Тому саме всі вони, хоч належать до ріжних партій, можуть знайти в нашім орґані спільну, дійсно соборницьку мову. Оте духове й національне обєднання в „Свободі" є виразом тої 40-літньої політики У. Н. Союза, котра завжди змагала знайти в нашім громадянстві певну спільну нам мову, якою ми всі заговорилиб, як конечну вимогу консолідації наших національних сил.

Така розвязка є можлива в „Свободі" тому, що конвенції У. Н. Союза не звязували ніколи нашої орґанізації, ні „Свободи", якоюсь точно означеною, подрібною програмою. Для нас мало бути рішаючим, що У. Н. Союз є орґанізацією, якої члени вийшли з українського села, з господарства, і стали тут робітниками. Вони У. Н. Союз збудували і його досі вдержують. Освідомлення, національне й соціяльне, того робітника має бути одною з перших вимог, яку ставиться до „Свободи". Той робітник має зрозуміти, що він творить властиву народню силу й опору. Він має навчитися кермувати тою силою. Звідси взявся й той, конвенціями ухвалений, напрям „Свободи": народньо-демократичний, якого придержується „Свобода" і тепер.

В редакційних статтях висказували ми нашу власну думку в ріжних питаннях з нашого власного й міжнародного життя. В рубриці „На біжучі теми" формували ми опінію читачів в інший спосіб. Передовиці міг читач „Свободи" перебрати за свої вже чисто тільки з довіря до нашого органу. В справах, порушених у рубриці „На біжучі теми", нема вирішення редактора, а є справи поставлені так, що читач мусить сам думати і рішитися в ту чи другу сторону, приняти якусь думку, чи її відкинути. Щоби пересічний читач міг тут самостійно вирішити, не можна в тій рубриці подавати надто складні справи під вирішення. Добираємо тут звичайно справи цікаві, й то такі, про які ми звичайно маємо вже згори певні й тверді упередження і не хочемо навіть слухати про новий підхід до цих справ, бо хочемо, щоби було по старому. В таких обставинах треба обережно й делікатно піддати читачеви, що він вже позмінював неодин погляд у ріжних справах і тому вартувалоб йому трохи застановитися, чи тут не варта перевести певної ревізії. Треба на те підбирати анальоґічні, похожі на себе події, а це вимагає довгої шуканини. Треба пильно читати багато ґазет, журналів, книжок. Треба ходити на реферати ріжних учених, політиків, духовників і т. п. І треба мати завжди під рукою зошит і там записувати відповідні спостереження.

Самостійне думання полягає передовсім на відкриттю в кождій справі сторін, яких звичайно не добачується. Консервативна людина бачить у кождій справі тільки одну сторону, ту, до якої вона привикла. Людина, котрої думка поступає, любить доглянути в кождій справі нові сторони. Здібність до цього виробляється через розвій людської уяви, а людську уяву розвивається через її побуджування при помочі пригадок, ставлення попри себе подібних або ріжних явищ. Відкриття таких пригадок, винайдення подібних або протилежних явищ, це знову вічна робота, яка може не дає такого задоволення, як дає писання передовиць, себто не формує опінії читачів, але дає друге, зовсім інше вдоволення, а то переконання, що такі річи розвивають у читачах здібність до самостійного спостерігання подій та їх оцінювання.

Це стільки про одну лише рубрику в „Свободі".

А тепер згадаємо про „Голоси читачів" і „З українського життя в Америці". Тут уже маємо до діла з американсько-українськими дописувачами. У нас ще й тепер можна почути, що редактори не мають нічого до діла, бо дістають „готовий" матеріял. А як вони переробляють надісланий їм матеріял, то роблять це певно зі „злоби", з якогось порахунку з нещасним дописувачем, з „пімсти", з намови, з прихильности або неприхильности до якоїсь церкви, до якогось хору, до якогось балетмайстра, чи діріґента і т. п.

Треба ствердити одно: що „Свобода" майже не має таких дописувачів з місць, які вміли би написати допис до ґазети в такий спосіб, щоби він міг бути видрукований, беручи під увагу тільки стиль і мову. Є щонайвище дописувачі з доброю волею, а часто й з думкою, якої вони не вміють виложити на письмі. Це не є ніяке диво, коли зважити, що тими дописувачами є робітники, які не мали змоги набути відповідного знання, не мають часу на писання, ні не мають вправи в писанню. А як хто з них і має школи, то це ще теж не є ніякою кваліфікацією на дописувача, бо з дописувачами, зі школами є нераз більша морока, ніж з тими, котрі не посідають шкіл. Бож не кождий має хист до писання.

Правда, маємо вже і трохи вироблених сил, але їх рішучо замало. І так, коли брати стару ґенерацію під увагу, то побачимо, що старі убувають, а нові не прибувають. Дописи старшої ґенерації вже цілком тратять на вартости, бо в них не вноситься нічого нового, або вноситься того дуже мало, а повторюється по тисячі разів одне й тесаме: себто загальні фрази про згоду, один фронт, соборність, чесність і т. п., які нічого не говорять, хоч гарно звучать. Для прикладу відчитаю деякі надіслані дописи.

Ми завдавали і далі завдаємо собі труду, шануючи добру волю дописувачів, ті дописи вигладжувати, добувати з них те, що, на нашу думку, хотів дописувач сказати. А викидаємо те все, що могло би наразити нас на процеси. Те останне завдає нам найбільше клопоту. Вправді ми не мали тепер ніяких процесів, ні загроз, але зате „гніваються" на нас деякі „ревні" Союзовці, що ми не віримо їм „на слово" і не поміщуємо їх нападів на особи, церкви і т. п. І тут прочитаю дещо, щоби головний уряд знав, який це клопіт з такими дописувачами.

(Далі буде).

КНИЖКИ ДЛЯ МОЛОДІ, ЯКІ ТІЛЬКИ ЩО ОДЕРЖАНО З КРАЮ.

ДИКІ ЗВІРІ. Оповідання про їх життя-буття. Написав А. Гайльборн, переклали на українську мову М. Лотоцький і М. Кокольський $1.50

ГУЛІВЕР. Джонатан Свіфт. З багатьома ілюстраціями. За англійським оригіналом для українських дітей зладив Ю. Шурмеляк 1.25

Зміст: Гулівер у ліліпутів. Гулівер у велитнів. Гулівер у лапутів. Гулівер у гиржнів.

ЖИТТЯ ПЕРВІСНОГО ЧОЛОВІКА ТА СУЧАСНИХ ДИКУНІВ. В. Лункевич. Переклав Мих. Лотоцький. Багато ілюстрацій. Оправлена .5

ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА. Оскар Уайльд. Переклав з англійської мови М. Лотоцький. Образки Віктора Цимбала. Оправлена .35

ПРИГОДИ ЛИСА-МИКИТИ з 30 образками. А. Лотоцький. Оправлена .00

МАЛИЙ ЛЬОРД (Малий Льорд Фонтлерой). Повість для молодежи. Ф. Г. Бернет. Переклала В. Літинська. Ілюстрації А. Жмуди. Оправлена 1.00

МАЛІ ГЕРОЇ. Картини з життя дітей. З творів Е. Амічіса та І. Педерцані на українську мову переклав А. Лотоцький. Багато ілюстрацій. Оправлена .85

МОЇ ЗНАКОМІ. Нариси з життя звірів, які я знав. Ернест Сетон Томпсон. Із 148 образками і портретом автора. На українську мову переклала Софія Куликівна. Оправлена 1.10

МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДЕЙ. Евген Мілер. Переклала з французького Валентина Завадська. Багато ілюстрацій. Оправлена 1.15

ПАН ЧВАНЬКІВСЬКИЙ. Дивні подорожі та пригоди пана Язона Миклтовича на Чваньках Чваньківського гербу Качка, списані його власною рукою. Переписав із старих паперів Ярослав Вільшенко. Ілюстрована і оправлена. .60

ПОКОТИГОРОШОК. Казка на основі народних мотивів. А. Лотоцький. Образки Юрія Вовка. Оправлена .45

ПО РІДНОМУ КРАЮ. Подорожні враження й замітки. Дмитро Дорошенко. Ілюстрован й оправлена .85

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN SCOUTS GIVE PROGRAM.

Director Albert L. Pellaton Guest of Honor.

The Ukrainian Boy Scouts, connected with the Ukrainian Holy Ascension Church of which the Rev. Stephen Musiychuk is pastor, held an enjoyable social at Ukrainian Hall, 47 Hope Avenue, Saturday night.

Scout Director Albert L. Pellaton, guest of honor, was welcomed by the troop committee composed of the Rev. Mr. Musiychuk, Peter Mikula, John Zivitsky and Steven Davidovitch.

The scouts, who are to obtain their charter in near future, opened the program with a bugle call, "Assembly". They repeated the scout oath, pledget allegiance to the flag and sang the "Star Spangled Banner". The Rev. Mr. Musiychuk gave a short opening address and introduced Albert L. Pellaton, who spoke on "History of the Boy Scout Organization".

Featured on the program was the Ukrainian musical one-act play under the direction of the Rev. Mr. Musiychuk and Mike Rozjabek, who played the leading role. In the cast were: Mike Rozjabek as a private in the Army, Joseph Procovic as lieutenant", and Estelle Maldovitch, as the lieutenant's wife. A comedy, "Have a Shine, Sah", under the direction of Mike Rozjabek, was also given. Players were: Mike Rozjabek, the "country farmer"; Joseph Procovic, "city dude"; Walter Fedorchak, "newspaper boy" and Joseph Danys, Negroe".

Music was furnished by the Mountaineers under the leadership of Joe Sweda. Alexander Tometsko, known as "Ocawasin Songbird", who recently sang at the Botany Minstrel and Boys' Club, sang popular songs and Irene Danys and Estelle Maldovitch played Ukrainian selections on their mandolins. Scout work was demonstrated by the "Lone Star Patrol". Michael Machupa entertained with Ukrainian songs on his accordion and Alex Warwaricz and Harry Hvarlil blew bugle calls. Stephen Davidovitch was master of ceremonies.

(Passaic Herald News, April 3, 1934).

UKRAINIANS CLAIM CREDIT FOR ORIGIN OF SONG CREDITED TO RUSSIAN AUTHOR.

Some research into the field of Ukrainian musical lore, by local representatives of the Young Ukrainian Nationalists' Committee, Branch No. 36, has resulted in the discovery, members of the committee say, that one of the songs to be used by choral groups in Beaver county's interscholastic music contest, tonight, is of Ukrainian origin, rather than Russian, as generally supposed.

The Young Nationalists declare that the song, a required composition entitled "Shtchedryn", or "Bluebird Song" by Nicholas Leontovicn, was not translated from the original Russian as credited, but was taken from a very old, Ukrainian Christmas carol. They further declare that the translation entitled "Shtchedryk", or "Bluebird Song", is incorrect, and that the proper translation is "Swallows".

The attention of persons interested in the origin of the song is called to the contents of the song and not the music, The Young Nationalist offer the following explanatory history of the composition:

"Christmas Carols and New Year's Carols came to Russia from Ukraine, but as songs and not as an existing custom. Just in Ukraine is the existing custom of Christmas Caroling and especially New Year's Caroling. A Russian does not have the least understanding what it is to go New Year's Caroling, but in Ukraine the small children know best because it is their deed to go on New Year's and carol. "Shtchedryk" is sung under the windows on New Year's Eve, mostly by choirs composed entirely of children. The soloist is generally a little boy; he begins in a shrill voice as if to give the right pitch, after which the Choir joins in. "Shtchedryk" is still the children's New Year's Carol, but the genius Nicholas Leontovich made from it a classical music composition. When reading the contents of "Shtchedryk" one can see a picture of a typical agricultural life of the Ukrainians.

"Further, the original song has never been written in the Russian language but in the Ukrainian. The words which are contained in the song are not found in any Russian vocabulary for such words do not exist in the Russian language. Many times the Russians attempted to "Russianize" the words but to no avail.

"It would still be stranger to say that Nicholas Leontovich was a Russian because his whole life was spent in Ukraine. He was born in the Podolian Province in 1877. He was killed in 1921 by a Russian police. During the period of the Ukrainian nation he worked in Kiev in the Musical Branch of the Department of Education together with Prof. Alexander Koshetz (the great Ukrainian Choir director in America).

"Following is a "real" translation of the song "Shtchedryk" which is taken out of Prof. Koshetz's book of original Ukrainian songs translated into the English language.

Shtchedryk, Shtchedryk,
Shtchedrivotchka,
A little swallow
Sat on the roof of a house;
She began to chirp,
And she called for the master.
Come forth, my Lord, come forth!
The ewes have given birth to lambs.
Thy kine is very beautiful.
Though wilt get much money,
But money is nothing.
Thou possessest a pretty wife,
With dusky eyebrows.
Shtchedryk, Shtchedryk,
Shtchedrivotchka,
A little swallow has arrived!"

The song will be sung by quartets from Beaver Falls and Ambridge High schools at the choral contest tomorrow evening, in the Beaver Falls High school auditorium.

(The Daily Citizen, Ambridge, Pa., April 5th, 1934).

UKRAINIAN ARTISTS DELIGHT AUDIENCE OF 4,000.

Approximately 4,000 persons attended the Easter concert given in the Auditorium Sunday night under the auspices of the Ukrainian National Home association, of which W. Kazaniwski is the enterprising director, and enjoyed a first-class entertainment.

Members of the Ukrainian National Home choir, 80 in number, appeared in the colorful national costume of the Ukraine, and the extremely picturesque stage scenes, the harmonious, spirited singing, the clever instrumental playing, and the graceful dancing, combined to raise the huge audience to a high pitch of enthusiasm.

Well-Balanced Choir.

The bulk of the programme was looked after by the choir, which was led by George Tsukornik, a conductor who was evidently in his element in directing his forces in the many lovely examples of Ukrainian music selected for the entertainment. It is an unusual well-balanced choir, and its singing throughout was tuneful and effective, the varying spirit of each piece being represented in the most delightful way.

One of the choir's outstanding contributions was "Vechernyci", one of the gems of Ukrainian operatic music based on the traditional evening frolics in Old Land homes, the piece is characterized by amusing, colorful scenes as well as by charming music. It was one of the most delightful numbers of the evening.

Accordion Band Enjoyed.

Snappily-played selection of a popular kind by a piano-accordion band of ten, directed by Bill Love, were enthusiastically received by the audience.

The vocal soloists of the evening acquitted themselves creditably, and included Marie Werbun, soprano; Natalka Hrechka, soprano, and Gregory Uhryniuk, tenor.

Bruno Schmidt charmed the audience with his 'cello selections, and a string quartet made highly popular contributions. The party consisted of Michael Batenchuk, first violin; Palmi Palmason, second violin; Eugene Hudson, viola, and Bruno Schmidt, 'cello.

The accompanist for the 'cello selections was Mrs. John Waterhouse, whose playing added greatly to the effectiveness of the contributions.

(Winnipeg Free Press, Winnipeg, Can., April 2, 1934)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На голодуючих на Західній Україні.

Гром. Т. Шпікула переслав через Обєднання до Рідного Краю $4.25, як збірку на голодуючих на Західній Україні.

БРИСТОЛ, КОНН.

На Рідний Край.

Гром. І. Прухницький переслав через Обєднання збірку в сумі $12 з призначенням пополовині на інвалідів та на Рідну Школу.

БАЛТИМОР, МД.

Коляда на край.

Громадянин М. Т. Д. переслав через Обєднання до краю коляду в сумі 5 долярів з призначенням: 2 дол., на Рідну Школу, 2 дол. на інвалідів і 1 доляр на боєву акцію.

ВИЛІНГ, В. ВА.

З забави на інвалідів.

Підчас ювилейної забави, яка відбулася в гром. Андрія Бліща, присутні гості не забули й за інвалідів у Рідним Краю й зложили жертви. По $1: А. Бліщ, І. Палюк, В. Реваковський; по 50 ц.: Ю. Сидяник та І. Шалева.

Зібрано разом $4, котрі вислано на інвалідів через Обєднання.

В. Реваковський.

МИННЕАПОЛІС, МИНН.

Коляда на Рідну Школу.

Шкільні діти заколядували підчас Різдвяних Свят $7.40, які переслано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу.

П. Федорців.

АКРОН, ОГАЙО.

На визвольну боротьбу.

Обєднання одержало від Василя Пулк, $42.23, з призначенням, вислати ті гроші на боєву акцію.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Гром. С. Дорош переслав через Обєднання до Рідного Краю $7, з призначенням на інвалідів.

НОВІ ДІЯМАНТОВІ ПОЛЯ У ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ.

Як відомо, Африка є цим континентом, що постачає найбільше діямантів. В останніх часі відкрили нові діямантові поля між Стантертоном і Фольсом, де на просторі 20 стіп у квадрат знайдено чистих самоцвітів ваги 87 каратів.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (85)

Тарзан подивився на князя. „Хто ці люди?" — спитав він — „і защо їх убито?" „Вони не вбиті, мій приятелю", засміявся князь. „Це шляхта, що брала участь у дикій забаві. Плями під їх головами — це не кров, а червоне вино".

Ще князь договорював ці слова, коли двері в противній стіні отворились і з них увійшли в кімнату два узброєні вояки. Вони скоро поглянули довкола, а потім спитали: „А що ви тут робите, раби?" „Тихо!" — сказав Тарзан — „увійдіть і замкніть двері за собою".

„Що це значить?" — спитав один жовнір. „Це значить", сказав Тарзан, „що ви наші бранці". Він крикнув ці слова, а потім скочив позад них і станув між ними й дверми. Вельторісмакусіянн кинулися до Тарзана. Комодофльоренсаль схопив від одного з пянних шпаду.

Як тільки князь вирвав шпаду, він скочив наперед та вдарив одного з вояків. Тимчасом Тарзан заїнявся другим. „Твій бранець, га?" — кричав воин, кидаючися з мечем у руці на Тарзана. Битися мечем Тарзан добре не вмів, але зате він мав над противником перевагу своєю силою.